

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: A design és a művészet kulturális antropológiai vonatkozásai				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i) Kapitány Gábor, a.g.kapitany@gmail.com , 06-20-414-8386				
Kód: B-DK-206	Tantervi hely: DKBA	Javasolt félév: 2	Kredit: 5	Tanóraszám: 4 Egyéni hallgatói munkaóra: 102
Kapcsolt kódok: -	Típus: szeminárium/előadás (vegyes)	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: A tantárgy célja bevezetés a saját társadalom (s különös tekintettel a tudatformák) elemzésébe, annak szimbólumain, szimbolikus jelenségein keresztül. Annak érzékeltetése, hogy a társadalom minden állapota és minden egyes jelenség több síkon értelmezhető, több okra vezethető vissza, több igazság egyidejűségét feltételezi. Annak tudatosítása, hogy a művészeti (design) jelenségek mögött éppúgy társadalmi folyamatok húzódnak meg, mint ahogy elemezhetők a mögöttes meghatározói a művészetek fogyasztásának vagy terjesztésének is. Alapvető cél a művészet, a design beágyazása a mindennapi élet rendszerébe. E tárgy elsajátítása megalapozza a művészeti alkotások (az alkotás és a befogadás) antropológiai szemléletét; azt, hogy a művészet és a design elméleti kérdéseivel foglalkozók saját esztétikai credójuk mellett képesek legyenek a társadalomban ható különböző művészetfelfogások és –használatok belülről való megértésére; a művészeti és design termékek elhelyezésére társadalmi összefüggéseik rendszerében.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: Alapismeretek a kulturális antropológia sajátos módszereiről. A társadalom szimbolikus jelenségeinek elemzése. A szimbólum-elemzés révén egy olyan eszköz használatának gyakorlása, amely mind a mindennapi élet, mind a művészetek alapvető építőköve. Képesség: Társadalmi jelenségek megfigyelési képességének gyakorlása. A tudomány eszközeit használó elemzési készségek kifejlesztése, az egyszerre kívülről és belülről látás (az "étikus" és "émikus" megközelítés) képességének gyakorlása. Attitűd: E tárgy elsajátítása megalapozza a művészeti és design alkotások (az alkotás és a befogadás) antropológiai szemléletét; azt, hogy a művészet és a design elméleti kérdéseivel foglalkozók saját esztétikai credójuk mellett képesek legyenek a társadalomban ható különböző művészetfelfogások és –használatok belülről való megértésére; a művészeti és design termékek elhelyezésére társadalmi összefüggéseik rendszerében. A "másság" elfogadó megértésének képessége				
A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák: A kulturális antropológia rövid története, sajátos módszerei. A saját kultúra összetevői, a saját kultúra, mint rendszer, résztvevő megfigyelés a saját társadalomban Hierarchiajelek I.: vizuális státuszkifejezés. Hierarchiajelek II.: státusz- és presztízjszelek a beszédben és a gesztusnyelvben A terepmunkáról. A megfigyelés szempontjai Terepmunka-példa (meghívott előadók) Terepmunka antropológiai filmen Értékrendszerek eltérései, értékrendszerek és szocializációs stratégiák, értékrendszerek és lakások Kulturális blokkok, ízléstípusok a társadalomban A manipuláció Archaikus tudatformák továbbélése a mai társadalomban 10-11. Terepmunka-jellegű gyakorlatok beszámolója.				
Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai: A kurzus alapvetően előadás jellegű, néhány téma esetében (hierarchiajelek, kulturális blokkok, archaikus tudatformák, terepmunka-szempontok) szeminárium-jellegű feldolgozással. Félévközi otthoni feladatok:				

1. szakirodalom feldolgozás. A feladat kiadása: 1. óra, a szakirodalom-feldolgozás beszámolója a 3. órától folyamatosan
2. Csoportos terepmunka. A feladat kiadása: 1. óra. A csoportok megszervezésének határideje: 2. óra. A terepmunka-feladatok részletes ismertetése: 3. óra. A terepmunka megszervezésének határideje: 4. óra. A terepmunka az 5. órától a 10. óráig tart. Terepmunka beszámolók: 11-12. óra.

A kurzus a Stefan Lengyel Kiválósági Ösztöndíjhoz rendelt. A kutatási tervet kötelező jelleggel a SLKŐ első fordulóján prezentáció formájában kell bemutatni.

Értékelés:

Teljesítendő követelmények.

- 1) 1 megadott szakirodalmi mű nyilvános ismertetése. Az értékelés szempontjai: lényegkiemelés képessége, a szakirodalom állításainak saját példákon keresztül történő megvilágítása, verbális fogalmazási készség
2. Csoportos terepmunka: egy választott szubkultúra, intézmény résztvevő megfigyeléssel való feltérképezése, és a kurzus utolsó 2 alkalománál egyikén csoportonként 20-30 perces prezentáció keretében való bemutatása. A csoport minden tagja egy-egy megfigyelési részterületet vállal, a prezentációban mindenki a vállalt részterületét mutatja be. Az értékelés szempontjai: a megfigyelések alaposága, a megfigyelték rendszerezésének képessége, a prezentációban előadókészség.
3. Terepmunka beszámoló dolgozat (leadása a beszámolási időszakban). Terjedelme: 15 ezer n (felső határ nincs). A dolgozatnak a választott témához kapcsolódó szakirodalomra kell épülnie, és (a prezentáció során felvetett szempontokat is beépítve) tartalmaznia kell a terepmunka-megfigyelés ráeső részének ismertetését. Az értékelés szempontjai: a megfigyelések alaposága, rendszerezési képesség, a szakirodalom beépítésének szervezősége, írásbeli nyelvi kifejezési készség, nyelvhelyesség-

A félév végi aláírás feltétele a SLKŐ első fordulóján való megjelenés és prezentálás.

Az érdemjegy kiszámítása

Az érdemjegy kiszámítása: Órai aktivitás: 10 %, Szakirodalom-ismertetés: 20%, Terepmunka prezentáció 20%, Terepmunka-dolgozat: 50%.

Kötelező irodalom: Mindenkinek 1 kötelezően választandó szakirodalom ismertetése az alábbiak közül:

1. Babbie, E. 2003. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Budapest, Balassi
Kvalitatív terepkutatások (pp. 315-346)
2. Eriksen, T. H. 2006. Kis helyek—nagy témák. Bevezetés a szociálanropológiába, Budapest, Gondolat
A terepmunka és értelmezései (pp. 40-58)
3. Benedict, R.: 2006. Krizantém és kard.
Egy tízezred visszafizetése (pp 99-112) és: Az erény dilemmája (pp 153-174)
4. Bourdieu, P.: 1978. A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése, Budapest, Gondolat
Egyszerű újratermelés és ciklikus idő (pp 311-335)
A gazdasági beállítottságok átalakulásának gazdasági feltételei (pp. 336-349)
5. Bourdieu, P. 2009. A gyakorlat elméletének vázlata, Napvilág, Budapest
A ház szimbolikája. „A ház, avagy a megfordított világ”,(pp 57-78)
6. Douglas, M. 2003. Rejtett jelentések, Budapest, Osiris
Szennyeződés (pp. 69-82)

- (Hozzáolvasható: Egy étkezés megfejtése (pp.289—316)
7. Geertz, C.: 1994. Az értelmezés hatalma. Budapest, Osiris
- Mély játék. Jegyzetek a Bali kakasviadalról. (pp. 126-169)
8. Hall, Edward: Az élet tánca (In: Fejős Zoltán /szerk./: 2000. Idő és antropológia, Budapest, Osiris (pp. 169-190)
9. Hankiss E. 2006. Félelmek és szimbólumok, Budapest, Osiris
- Imago mundi (pp.149-180)
10. Lévi-Strauss, C.: 2001. Strukturális antropológia I. Budapest, Osiris
- A varázsló és mágiája (pp. 135-146)
11. Malinowski, B. 1972. Baloma. Budapest: Gondolat.
- A kula lényege (pp. 49-67).
12. Mauss, M.: 2000. Szociológia és antropológia, Budapest, Osiris
- A mágia összetevői. I. A varázsló; 2. Cselekvések (pp. 65-100)
- (Hozzáolvasható: III. A képzetek IV. Általános megjegyzések (pp. 101-132)
13. Niedermüller P. A „szimbolikus” és a kulturális elemzés: megjegyzések a szimbolikus antropológiáról (In: Kapitány—Kapitány: 1995. „Jelbeszéd az életünk”, Budapest, Osiris-Századvég) (pp. 198-210)
14. Ortner, S. B.: Nő és férfi, avagy természet és kultúra? (In: Biczó Gábor /szerk./: Antropológiai irányzatok a második világháború után, Debrecen, Csokonai (pp.195-210)
15. Stewart, J.: 1994. Daltestvérek, Budapest, T-Twins—MTA Szociológiai Intézete (egy fejezete)
16. Turner, V. Átmenetek, határok és szegénység: a communitas vallási szimbólumai (In: Bohannan-Glazer pp. 673-712)
- (Hozzáolvasható: Liminalitás és communitas (In: Turner, Victor: A rituális folyamat, Budapest, Osiris, (pp.107-144)

Ajánlott irodalom: A többiek számára lásd a fenti listát

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: